

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului Parohiile cl. I. pe un an . . . 1200 Lei Parohiile cl. II. 1.000 Lei Parohiile cl. III. și subclasă . . . 800 Lei Pentru particulari 700 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>MANUSCRISELE SE VOR TRIMIȚE PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor Concurs de prot. 300 Lei. Parohii de cl. I 1500, de cl. II 1000, de cl. III 800 Lei Celelalte publicații 1 cm. □ 5 Lei</p>
---	--	--

Vine Crăciunul

Se apropie sărbătoarea păcii. Dumnezeu Tatăl va îmbrăca natura în haina imaculată a zăpezii. Pregătește solemnitatea venirii Fiului Său în lume.

Peste pământul murdărit de sânge și sfredelit de trupuri omenești în descompunere, se va așeza culoarea albă a *păcii*.

Deasupra acestui cadru sărbătoresc îngerii strigă: „Mărire între cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ *pace, între oameni bună voie*.”

Natura și puterile îngerești doar mai așteaptă maestoasa și mântuitoarea sărbătoare a Crăciunului.

Omul, ființă rațională, pentru care a primit Hristos chip de rob, se înecă și se înăbușă în orgoliul de a fi egal cu Dumnezeu și asemenea îngerilor răi, se prăbușește dela fața lui Dumnezeu în întunerecul pământului.

Nu aude glasul îngerilor și nu mai vede cu ochii credinței pe Domnul păcii.

El a uitat că vine Crăciunul, și nici nu-l poate sărbători, căci nu a intrat în *pacea lumii*.

Copilașii, micuțele ființe omenești nevinovate, însoțesc glasul lor cu cel al îngerilor și cu gândurile în cer și mânuțele pentru rugăciune, strigă: „Pace între oameni, să vină și tăticii noștri acasă, să ne ducem cu ei de mână la biserică în marea zi a Crăciunului”.

Dar pare că omenirea nu și-a ispășit încă păcatele și pacea nu va veni nici anul acesta odată cu sărbătoarea păcii. Mai este sânge de scurs, mai sunt lacrimi de vărsat, mai sunt trupuri de secerat.

Pustiul și haosul amenință globul omenesc, iar cucuveaua — pasărea strigătoare a morții —

va îngâna și la Ajunul anului acestuia cântecul palid al colindelor.

Câteva zile numai ne despart de duiosă seară a Ajunului și de mișcătoarele colinde ale copiilor.

Ei — copilașii — mai putea-vor oare pleca pela casele credincioșilor gospodari să strige bucuria lumii de ieri, că s'a născut Cel așteptat de demult, Copilașul luminos, celor mici, ca și celor mari de bun folos?!

Credem că nu. Greutatea vremurilor spulberă bucuria copiilor.

Mulți dintre ei nu vor avea nici în ziua praznicului cu ce-și acoperi nevinovatele trupuri și zglobiile piciorușe.

Iar sub multe ferestre, unde în alți ani radia mistică lumină a pomului adus de bogatul Moș Crăciun, astăzi străjuiesc bolovanii distrugerii și suflă înghețatul vânt al pustirii... E distrusă zidirea și a plecat în cealaltă lume familia.

Multe fragede trupuri ale copiilor, tovarăși de colinde din anul trecut, au fost asvârlite de turia animalică a omului de pereții, sau pe acoperișurile caselor.

Colindele duiosă, întrerupte de lacrimi și suspine vor fi șoptite de către mame și copilași în tăcerea dureroasă și pustie a camerei, de unde brațele proteguitoare lipsesc... unele în depărtare, altele sub mușenia gleei...

Fiute dumnezeiesc, din prilejul celei a 1944-a comemorări a venirii Tale în lume, toarnă duiosia colindelor creștine în inimile conducătorilor și luptătorilor din lume, și fă ca la Crăciunul anului ce vine, să sărbătorim *voioși* și această minune: *Pacea!*

Pr. Ilie Câmpănu
 revizor-eparhial

„Nașterea Domnului“ și actualitatea

de Preot Dimitrie D. Popescu
refugiat din Storojineț

(Urmare din Nr. 49)

E uimitoare lucrarea lui Hristos în lume. Când crezi că a slăbit mai mult, atunci începe mai viu și mai dârz.

Unde sunt mercenarii duhului de destrămare dintre noi, unde sunt plățiții modernismului, ca să se însuflețească de simțirea ce pulsează în rapsozii Nașterii Mântuitorului, în colindătorii dela sf. sărbători de iarnă? Și acum câteva cuvinte despre aceste datini, cuvinte, cari vor întări cele spuse de noi mai înainte.

Fiecare din noi, cari am citit mult și ne-am format concepții de viață conform spiritului timpului, când a fost vorba de o răscruce a drumului, de o greutate, am stat năuci și am pus urechia, să ascultăm vocea conștiinței poporului, care totdeauna ne-a readus la realitate, el având cea mai reală concepție de viață. Prin datinile și obiceiurile consacrate de uz și experiențe seculare, vorbește conștiința acestui neam. În ele surprindem noi o revărsare de inteligență socializată în realizări normative pentru viață. Și pentru acest motiv, spune un slujitor al altarului, sufletele noastre trebuie să-și fixeze atenția asupra acestor produse ale cugetării și simțirilor pururea înalte în zbuciumul uitat de experiențele trecutului național, peutrecă în ele se găsească pronunțări, fără de greș, asupra sensului vieții noastre de creștini și de Români!). Și poate mai mult ca oricare răstimp al anului, sărbătorile de iarnă abundă în asemenea datini și obiceiuri frumoase și pline de sens.

Colindele, steaua, irozii, plugușorul, sorcova etc. sunt tot atâtea momente de trăire intensă a unei concepții despre lume și viață, încheată din realitatea zilnică și din basmul unor năzuinți, ce se vor îndeplinite, concepție pe care și-a plasmuit-o în curs de veacuri simțul de real și de basm totodată al țaranului nostru. Iar la baza acestei concepții despre lume și viață stă și se impune ideea religioasă a credinței strămoșesti și a conștiinței de nație dela „bădica Traian“, două idei, cari formează ritmul de cugetare și viață a țaranului român²⁾.

Hristos nu se naște la noi numai în rațiune, ci El se naște în sufletul poporului și rămâne acolo viu, înfierbântând credința și făcându-o flacăra vie. Pentru toți modernizații lumii acesteia, Hristos dă mai există și dacă se mai naște încă atunci El se naște departe în Betleem.

Pentru țaranul nostru Betleemul este în el, căci el simte pulsația divină a acestei sărbători și o manifestă așa de frumos și armonios în aceste datini, „căci țaranul acesta simplu, înfrățit cu pământul lui și care n'are altă universitate, decât doar biserița de lemn din satul lui, a fost totuși hărăzit de Dumnezeu, să înfrunte în concepții sănătoase pe mulți domni cu universitate, debârnați în veacul nostru de credința creștină și conștiința de neam. Iar această credință străbună, hulită de unii, umblă și răsbate fiecare gând și fiecare frază a colindelor și a cântecelor de stea. Ele ne trezesc simțirile de creștin: „Sculați, sculați, boieri mari!“, că ne vin colindători, cari să readucă la suprafața conștiinței noastre toată comoara de cunoștințe religioase, privitoare la viața „Celui ce pentru noi și pentru a noastră mântuire s'a pogorât din Cer“³⁾.

Dar nu numai atât. Prin acest fel de a gândii el dă realității caracter de basm și socoate creștinătatea toată o elită spirituală aleasă și pe fiecare creștin în parte un boer mare, care, ca și craii de altă dată, să întâmpine pe Domnul cu daruri alese, din bogăția de cuget și simțire creștinească.

„Sculați, sculați, boieri mari“, este și îndemnul adresat elitei creștine în duh, chemată să preamărească prin viața zilnică acest eveniment crucial în istoria bisericii creștine.

Iată sensul datinilor de sărbători, sens înțeles atât de puțin de noi cei modernizați. Nu ne trebuie probă mai mare, ca să putem înțelege cât de mare este credința țaranului față de credința unora dintre noi, cari căutăm să numărăm și firele de fân din ieseala dela Betleem, ca să ne putem măcar în parte convinge de realitatea „Intrupării“. Și de ce aceasta? Fiindcă Hristos e departe de noi și noi mai ales pe zi ce trece ne depărtăm de El, ca un produs al lucrării satanei, care îmbracă diferite veacuri. Dacă la Nașterea Mântuitorului s'a găsit un Irod, ca instrument al satanei și a ucis, în dorul de a-L pierde pe Iisus, 14.000 de prunci, oare în mijlocul nostru, sau în cursul veacurilor ce s'au scurs dela „Naștere“, n'au mai apărut „irozi“ în afară de acei cugetători amintiți? Nu, Irod n'a murit, el trăiește. El s'a multiplicat prin veac în măsura, în care creștinismul a cucerit marginile pământului. Se înșală însă Irod, orice chip ar îmbrăca, spre a înspăimânta omenirea. „Iisus stă în mijlocul omenirii ca chipul uriaș al istoriei. Piticii vin în jurul Lui, privesc, sapă în jur, cioplesc în massivul de peste veacuri, dau să se urce cu scările peste înălțimile lui amețitoare, să găsească în sfârșit cheia în-

telesului puterii Sale. Totuși nimic. Toți rămân mai pre jos, iar Iisus rămâne peste toți pe scaunul împărăției Sale, neajuns de nimenea, neînțeles de cei îndrăzneți, cari vin să-L prefacă în atomi și să-L priceapă, crezut însă de marele număr.

Așa și va rămânea: Cel, în jurul căruia se dau luptele părerilor, semnul împotriva căruia se va vorbi. De aceea El este fără de moarte, în timp ce credincioșii nu vor înceta de a-L avea cu ei, vor fi martori la toată forfoteala din jurul chipului Său și vor vedea cum și aici se împlinește unul din adevărurile, cari se țin în jurul ființei Lui. Iar el va rămânea și va dormi, până ce va pune pe toți vrăjmașii Lui așternut picioarelor Sale⁽¹⁾. (I Cor. 15, 25)

1) Pr. Eu. Bejan, Hristoase, mărire Țle, rev. „Cronica Romanului”, Dec. 1936.

2) Idem, pag. 394.

3) Idem, pag. 394.

4) Scriban, op. cit. pag. 507.

Mama creștină

Maternitatea constituie nota de noblete și distincție a femeiei creștine. Idealul fecioarei e viața familială, iar idealul soției corecte și devotate rămâne maternitatea. Viața și perpetuarea ei, se asigură prin nașterea de fii și creșterea lor în spiritul evanghelic, și al iubirii de patrie.

Inoarea lumii se face prin copil. Atât pe plan biologic cât și spiritual, maternitatea denotă jertfă creatoare. *Viața mamei e o dăruire permanentă pentru cămin și odraslele plâpânde.*

La altarul căminului familiar, mama întreține tocul iubirii și jarul dorului de ideal și sfintenție. *Viața neamului, e în funcție de viața familiară.* Un neam se afirmă prin vigoarea și vitalitatea fililor săi. Valoarea biologică și calitatea sufletească a cetățenilor dau statului prestigiu și autoritate în fața istoriei. Denatalitatea și mortalitatea infantilă constituie atentate la existența națiunii. Sterilitatea biologică, pregătește ruina și dezastrul patriei. Fără naștere, nu există continuitate și viitor. Fără trudă și jertfa mamei, nu există progres și cultură. Inima mamei mereu jertfelnică, stă la baza tuturor așezărilor sociale.

În istoria răspândirii creștinismului, rolul mamei creștine e suficient demonstrat. *Modelul maternității rămâne Maica Domnului lângă crucea lui Iisus! Dați-mi maici evlavioase și voi îndrepta lumea,* a spus cu drept cuvânt un mare filozof.

Iar marele pedagog Herbert Spencer a spus: „O mamă bună plătește cât o sută de învățători.

Mamele, au fost educatoarele omenirii în duhul vieții creștine în tot decursul istoriei. Brațele mamelor au purtat și strâns la sânul lor atâți martiri și sfinți. Lacrămile și rugile mamelor au convertit atâtea suflete pierdute. Plânsul și sbuciumul Monicăi a salvat din temnița păcatului pe fericitul Augustin.

Chipul mamei adevărate îl vom găsi în mamele creștine ca St. *Emilia, Macrina, Antuza și Elena.* Toți pictorii, sculptorii, poeții și scriitorii, au idealizat în operele lor mama și s'au inspirat din chipul ei. La fel toți marii generali, geniile politice și conducătorii de popoare au apreciat valoarea și menirea mamei în lume. Da „în brațele mamelor crește viitorul în chipul copilului; iar la picioarele mamelor se joacă istoria de mâine”. (*Ellen Key*).

Legea firii a fost respectată de mamele creștine. Bucuria și fericirea lor le-o procură fii lor buni și virtuoși. O mamă bună se dedică numai vetrei familiare și viața sa e abnegație, trudă și frământare de suflet. Copilul crește în suflet imaginea mamei și exteriorizează în viața sufletului ei. Toate sentimentele generoase și pornirile idealiste, mama le infiripează în viața familiară. Seninătatea, bunătatea și duioșia, menține mama în familie și în sufletul copiilor. *Iubire, armonie și solidaritate în viața procură familia pătrunsă de idealul spiritualității creștine,* și în care veghează permanent o mamă bună.

Mamele prin educația creștină, reasc pe fiii lor. Prin înbisericirea operată prin taina sf. botez, copilul devine mădular al comunității creștine. Prin sufletul său noul născut e al cerului, iar prin trupul său al patriei.

Copilul mamei, aparține acum și lui Iisus și neamului. Indrumarea și dăruirea copilului de către mamă, lui Hristos e începătura altei vieți morale. Pe temelia vieți interioare, se va clădi și modela personalitatea creștină.

Inceputul educației îl face mama, prin ajutorul harului divin. Mama află putere și ajutor, în rolul ei de educare la Iisus și Biserica Sa, la icoană și potirul euharistic.

Mama dăruiește prin naștere energiile prin care se va afirma idealul evanghelic și va triumfa spiritualitatea etnică. Mamă a gleei și a dorului de mântuire, sunt soțiile ce au primit binecuvântarea de sus: *nașterea de fii buni.* În acest senz copilul reprezintă sudoarea, chinul, privațiunea și suferința părinților: „Cu palme m'a crescut tatăl meu, căci n'a avut stare mare: mai puține iugăre de cât copii, (*Episcop N. Colan*)

Casa fără copii e pustie și întunecată.

Soția, fără copil e ca un pom fără rod. Unde nu există surâs și ciripit de copil, nu poate exista liniște și bucurie! Legătura iubirei conjugale, e cimentată prin zâmbetul și plânsul copilului îndrăgit.

Durerile nașterii și ale jertfei de fiecare zi, dă mamei aureală de sfințenie și mucenicie. Mama biruie prin ajutorul credinței, cinstei și stințeniei, toate greutatele vieții.

Cât sbucium, nu încearcă mama până ce-și ridică fiii spre a putea sbura în viață. Câte lacrimi nu varsă ochiul mamei și câte dureri nu-i sângerează inima, când fiul ei se află în necazuri și primejdii. Câte nopți de insomnie și veghe, a petrecut mama lângă patul fiului bolnav. De câte ori n'a ațipit cu lacrima pe gene, gândindu-se la fiul plecat pe front. De câte ori n'a rătăcit mama, căutând mormântul odorului iubit. Gândiți-vă la mamele plăeșilor, pandurilor, voevozilor și eroilor noștri!

Mama poporului nostru, demnă, trudită, blândă, cucernică, bună, răbdătoare, harnică și voioasă reprezintă eroica mironosiță a trecutului, care ne-a format conducători și ne-a călit luptătorii. Se cuvine deci ca „*sărutându-i mâna înăspriță și haina de sfântă precurată*“, să ne pătrundem de adevărul că *viața neamurilor și istoria lor o fese mama creștină.*

Dragă mamă, cu fața suptă și bătută de vânt cu mâinele crăpate și bătătorite de muncă și cu picioarele sângerate de spini și crivăț, pentru fiul tău nu cunoști imposibilul și nu trăești decât pentru fericirea lui.

Mamă, ninsă de vremi și slăbită de griji, tu reprezinți jertfa și generiozitatea. Mamele anonime, ale flăcăilor ce luptă pe front, sunt martire ce au biruit iubirea maternității pentru iubirea de patrie și dreptatea ei. De s'ar putea aduna lacrimile mamelor și sudoarea lor, în lume ar curge un râu cristalin, în care s'ar curăți toate petele păcatului. Dorurile și nostalgiile mamei, sunt ale neamului, căci numai prin inima mamei trece drumul spre ideal, dreptate și jertfă.

În noua ordine de mâne, maternitatea trebuie să fie în centrul preocupărilor. Prin mamele creștine, ne vom reface pierderile sângelui și vom întrona armonia, frăția și dreptatea socială.

Mama cernită, e un simbol și o chemare. Ea este printre noi, prezența eroică a matroanei ce n'a cruțat nimic pentru fiul dăruit pe altarul patriei. Pe toți ne cheamă la luptă pentru ideal.

Pentru eroii, ce și-au dat viața cu dorul la mama lor, pe care a strigat-o în clipa morții; urmașii să sărute dreapta mamei îndoliate. La cultul eroilor, trebuie adăugat al mamelor ce au născut și crescut eroii în tot trecutul nostru.

Toți cei ce avem mame, să rupem din sufletul nostru crinul recunoștinței și să-l punem pe fruntea sa de eroină. Să plecăm fruntea noastră însângerată la sânul mamei și să auzim glasul inimei ce ne dorește.

Cei ce n'avem acum, mame, să mergem la mormântul lor și să, îngenunchiem lângă crucea ce-i străjuește mormântul și să lăsăm să se prelingă o lacrimă, lacrima dorului de mamă.

„Mă'nchin ție, mamă, că mi-ai dat viața și m'ai adus pe lume, floare din pământul inimei tale! Mă'nchin amintirii tale și fac din inima mea un cenotaț de jale. Firul de lumină, ce-a încolțit în ogoarele tale, este astăzi un pom încărcat de rod, dar cât de'ndurerat că tu nu-l mai poți culege.

Risipită în neștiință cum tu ești, fă-te, mamă, adiere dulce, când soarele apune și odihnește-te între ramurile mele, ca o mângâiere a disperării; sau fă-te furtună în amiază și smulge-mă din rădăcinele tăiate acum, și du-mă în valea plângerii și arată-mi-te cum ești.

Auzi-mă, mamă, izvorul meu! Auzi-mă, tu, mare a vieții limanul meu“!

Să nu se uite că la lupta neamului mamele au participat cu prisosință. Biruința de mâine, va fi o biruință a mamelor ce ne-au dat eroii și ne-au crescut conducători adevărați.

Mironosițe ale vieții creștine și misionare ale vieții naționale sunt mamele adevărate. O mamă bună e numai cea creștină, care naște și crește fiii atât pentru neam, cât și pentru Dumnezeu.

Prof. Ioan Cășuneanu

Din bibliotecile Caransebeșului

I. *Inchinare septuagenarului prof. Dr. Dimitrie Cioloca*
(* 18 Decembrie 1874)

Acum când bombele incendiare și fanatismele dușmane au distrus atâta carte românească, ne sunt și trebuie să ne fie cu atât mai scumpe bibliotecile ce ne-au rămas, cele publice, dar și particulare.

Caransebeșul, vechiu centru cultural, se prezintă frumos și sub raportul acesta: biblioteca Episcopiei, a Academiei teologice, a Școlii Normale, a Liceului „Traian Doda“, dar și bogata bibliotecă a veteranului profesor Ștefan Pop, cea a savantului profesor dela Iași, Virgil Nicolau, a cunoscutului scriitor Lucian Costin (prof. I. Costinescu) a fostului consilier consistorial Cornel Corneanu și desigur și altele.

Un loc de frunte, nu atât prin numărul cărților, cât prin vechimia lor, fiind cărți rare, adeseori adevărate „rarissima“, îl ocupă biblioteca emeritului profesor al Academiei teologice, Dr. Dimitrie Cioloca, bibliotecă complectată printr'o serie de colecții de reviste și ziare, printr'o prețioasă colecție de manuscrise și autograme și chiar printr'un mic muzeu de pictură și de alte obiecte.

Coborîtor dintr'o familie bănățeană, care de două veacuri și mai bine a dat mereu preoți,— fiul preotului Teodor Cioloca din Șipet, nepotul preotului Florea Cioloca din Târnova, strănepotul preotului Teodor Cioloca din Vrâniuț (trecut la Târnova), — a moștenit și a păstrat cu evlavie, sporind-o mereu, o comoară de cărți bisericești și teologice, dar și istorice și beletristice.

Printre atâtea acatiste, calavasiere, ceasloave, evanghelii, liturgiere, octoihuri, psaltiri, se impun atenției îndeosebi: Noul Testament dela Bălgrad (1648), Psaltirea idem 1651, Pravila (Indreptarea legii) dela Târgoviște (1652), Cartea de învățătură a lui Varlaam (Iași 1643) Evanghelia învățătoare dela Mănăstirea Dealu (1644), Evangheliar slav, tipărit la Lwow 1644 (legat cu ferecături de bronz, cu reliefuri în bronz), Biblia lui Samuil Clain, 1795 și tot de el „Teologia moralicească, 1796. Clain mai e reprezentat și prin alte opere teologice, iar alături de el ceilalți scriitori ardeleni și bănățeni, căci firește în biblioteca aceasta predomină scriitorii regionali. Întâlnim deci nume ca Damaschin Bojanca, Const. Diaconovici-Loga, Dim. Eustatievici, Gavril Munteanu, Andrei Șaguna („Circulară contra lui Heliad, în cauza tipăririi Bibliei la Paris“, Sibiu 1858). Și iată două volume din „Biblioteca Românească“ dela Buda, a lui Zaharia Carcalechi (1830 și 1834), dar și vestitul Calendariu dela Buda pe 140 de ani (1843).

Din *operele marilor istorici* ardeleni găsim „Cronica Românilor“ a lui Șincai, în ediția lui Alex. Gavra dela 1844, iar din Petru Maior „Istoria pentru începutul Românilor în Dacia“, Buda 1812, alături de predicile „propovedaniile“ și „didahiile“ lui. Ardeleanul I. Molnar e reprezentat prin traducerea istoriei universale a lui Signor Milot (Buda 1800). Altă istorie universală are de autor pe I. Teodorovici (Buda 1824).

Din literatura poetică începătoare a Ardealului notăm pe: Vasile Aron, cu „Istoria lui Sofronim și a Haritei cei frumoase“, „Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos“ și „Istoria Syadipii Filosofului“; și pe Ion Barac, cu „Risipirea Ierusalimului.

I. Budai-Deleanu e reprezentat printr'o carte

juridică, nu prin „Țiganiadă“, capodopera sa poetică.

Din Moldova, marele Mitropolit Veniamin Costachi, cu „Istoria Scripturii Vechiului Testament“, „tălmăcită de pre limba elinească pe a noastră Romano-moldovenească“ (Iași 1824) și cu „Funia sau Frânghia întreită Tălmăcită din grecească în romano-dachicească sau moldovenească“, Iași 1831 — și A. Himandritul, mai târziu Episcopul Romanului Melhisedec, cu „Introducere în sfințitele cărți ale vechiului și noului Testament“, Iași 1860. Destul de numeroase sunt și cărțile dela București — dar iată și pe bucovineanul Samuil Andrievici, Mitropolitul Silvestru Morariu, cu manualul său școlar „Învățătura ortodoxă din religiunea creștinească. Cartea a III-a: Învățătura morală“. Viena 1864.

Biblioteca Dim. Cioloca, în starea ei de astăzi, se încheie cu Alecsandri, din care remarcăm un exemplar din „Fântâna Blandusiei“ cu autograful poetului, din 1884, când a fost la Baile Herculane — și cu Bolintineanu. Ce a fost mai nou, a trecut în biblioteca sublocotenentului Leca Cioloca, fiul, care astăzi e la datoria de ostaș.

Nu insistăm asupra *cărților în limbi străine*: germane, maghiare, franceze, italiene, engleze, latine, eline. Cităm numai ca rarități: faimosul Decretum tripartitum al lui Stephanus de Werbewcz (Verbörzy), Viena 1517; „Theophylacti... în 4 evangeliar enarrationes“, Coloniae 1528; — „Q-Horati Flacci Carmina“ 1729 („Editio in Germania Prima“, — „Le Comte de Schmetan, Général à l'Armée du Roi de Prusse Memores secretsude la guerre d'Hongrie 1737-9“, Francfort 1772. — Aceeas în latinește trad. din franțuzește în lat. de M. Horvath Tyrnaviae 1776, ambele cu mulțime de referințe la localitățile din Banat.

Din colecția de *autografe și manuscrise* prezintă deosebit interes cele dela Sim. Bănuțiu, Șaguna, Coronini, guvernorul Banatului, Impărăteasa Maria Teresia, diplome în limba latină și italiană, din 1402 și 1624, diplome de nobilitare dela George Rácorzy II (1643).

Râvna de colecționar o arată și *muzeul arheologic*, cu obiecte din epoca neolitică (ciocane ceramică), pietre, cărămizi și mozaicuri romane, arme, porțelanuri, un ceas de argint în formă de cap de mort (piesă francmasonică, fabricată la 1723-63 în Grätz), broboade de cap specific bănățene, de peste 100 de ani, țesături românești, un „toporeț“ huțănesc din Bucovina ștergare bucovinene, stampe cu peisagii și monumente din Bucovina; un tablou, reprezentând stema orașului Caransebeș: o poartă a Cetății, cu două

turnuri, iar deasupra ei, ivindu-se din nori un braț care străpunge cu sabia un cap de turc; deasupra Cetății planează o coroană regală. — Este o copie, al cărei original se află la Episcopie.

Ajunși astfel la *muzeul de pictură*, relevăm întâiu cele 21 de icoane sfinte, din care cele mai vechi datează dela 1750, 1720-30 și chiar 1700, apoi 14 „steaguri“ (prapori) vechi și câteva antimise. — Pictura laică e reprezentată prin tablouri de pictorii bănățeni Gerdanovici, Teodorovici, Trifan Achimu, Mita Turcu, G. Huzea F. Mateiu. Din celebrii pictori străini figurează Waldmüller (Viena), Kanfmann (Paris), Bautz (Olanda) — toți cu tablouri originale.

Dr. Cioloca ne informează că activitatea de colecționar și-a intensificat-o pe timpul studenției sale la Universitatea din Cernăuți (1895-1900), mai precis pe când N. Iorga cerceta monumentele istorice ale Bucovinei, îndeosebi cele legate de numele Voevodului Ștefan cel Mare, adunând material pentru cartea sa, „Neamul românesc în Bucovina“ și pe când tânărul și însuflețitul universitar era mereu însoțitorul marelui învățat.

Pe lângă satisfacția de a fi adunat un material prețios a avut totdeauna bunăvoința de arăta și a pune la dispoziție colecțiile sale numeroșilor vizitatori, printre cari un V. Pârvan și asistentul acestuia, G. Ștefan: G. Teodorescu (Cluj), Dr. Mateescu, directorul Școlii Române din Roma, prof. G. Brătianu, G. Kirileanu, fost bibliotecar al Palatului Regal. Materialul, afară de cel moștenit, l-a adunat de pe la prietini, din arhive părăsite, dela particulari și dela anticari și prin schimb.

Revenim la bibliotecă, pentru a încheia cu marele merit al *colecțiilor de reviste și ziare*, unele aproape complete.

Iată deci „Foaia Duminecii“ din Brașov, 1829 și „Foaia pentru minte, inimă și literatură“, ibidem, alături de veterana „Gazeta Transilvaniei“. Iată și 4 ani (în două volume) din „Curierul de ambe sexe“ al lui Eliade, un volum (1847) din „Organul luminării“ al lui Timotei Cipariu, „Albina“ dela Viena, „Concordia“ și „Federațiunea“ din Budapesta. Iată apoi „Tribuna“ dela Sibiu, „Familia“ lui Iosif Vulcan, (Budapesta și Oradea Mare), începând cu anii debuturilor lui Eminescu. Nu lipsește firește „Foaia Diecezană“ a Caransebeșului, dar nici „Luceafărul“, „Sămănătorul“, „Neamul românesc literar“ și „Drapelul“ dela Lugoj.

Bucovina e reprezentată prin 2 volume, 1867 și 1869, (anul III și V) din „Foaia Societății pentru literatura și cultura română din Cernăuți, prin „Deșteptarea“ lui Constantin Mora-

riu, „Patria“ lui Valeriu Braniște, „Voința poporului“, organul partidului democrat al lui Aurel Onciul și Florea Lupu și „Junimea literară“.

„Patria“, (1897-1900) vigurosul ziar al partidului național, este și un capitol din cele mai frumoase în viața lui Dim. Cioloca, septuagenarul de astăzi, având el acolo rolul de prim colaborator intern al distinsului director, Valeriu Braniște. Colaborarea aceasta coincide cu anii studenției lui la Facultatea de teologie din Cernăuți, deci și de zelos membru al societății studențești „Junimea“. Din anii aceștia, când rosturile redacționale și cele de „junimean“, dar și entuziasmul tinereții îl purtau prin toate colțurile Bucovinei, prin orașele și satele ei ca și pe la monumentele vevodale, prin casele de preoți, de învățători și de țărani, pe la cele adunări politice și culturale, pe la hramuri și petreceri populare — din anii aceștia datează multiplele legături cu Bucovina, cari fac ca Dimitrie Cioloca să poată fi numit *cel mai bucovinean din bănățeni*, alături de atât de bucovineanul profesor, decan și poet al Bucovinei, Dr. Vasile Loichiță, care l-ar întrece pe compatriotul său dela Caransebeș prin faptul că a petrecut atâți ani chiar în Cernăuți, activând intens pentru interesele naționale și bisericești, pe când Dim. Cioloca, neputându-se hotărî să urmeze îndemnurilor ce-i veniau dela Cernăuți ca să se califice pentru catedra de morală, a ținut în schimb să rămână în contact permanent cu publicistica Bucovinei și cu numeroșii săi cunoscuți și prieteni. În casa lui, arta bucovineană e reprezentată prin mobilă românească de Câmpulung și prin portretele părinților săi și două acvarele de pictorul Petre Poenaru din Fundul Moldovei, pe care el, împreună cu regretatul medic și poet Nicu Dracea (Drăcinschi) l-au înlesnit să plece la Viena la studii.

Iar astăzi, când atâți Bucovineni au ajuns pe plaiurile Banatului, pentru Dimitrie Cioloca era și este una din bucuriile cele mai mari să se întâlnească cu vreunul din ei și îndeosebi să-i stea mână de ajutor în necazurile pribegiei.

Victor Morariu

Vorbiți întreolaltă în psalmi și laude
și în cântări duhovnicești, laudând și
cântând Domnului întru inimile voastre.

(Efeseni V, 19).

Rugăciune

de Mihața Nichifor
elev cl. VII Lit. L. T. D.

Părinte,
In orele sfinte
De seară,
Te rog ferbinte
Pentru țară
Și pentru mine,
Ascultă-mi Tu ruga, Divine!
Ajută țării mele,
Să scape de rele.
Tu dă-i putere
Să te slăvească,
Iar unde cere
Dreptatea românească
Hotarul
Să-l întregască,
Trimite harul
Și darul
Tău Părinte,
Să meargă mereu, înainte.
Iar, mie, Sfinte Părinte,
Dă-mi har,
Dă-mi putere,
Să rabd în tăcere
Orice amar
Și orice durere.

RECENSIE

Calendarul Românului pe anul 1945

Tiparul Tipografiei Diecezane, Caransebeș, 1944.
Prețul Lei 180.

Orice carte, ziar, revistă — dela ediția de lux, scoasă pe hârtie fină și legată în scoarțe aurite, până la umilele broșuri de știință popularizată sau povești pentru copii; dela revista redactată cu meticulozitate, până la ziarul scris și redactat în grabă — toate poartă pecetea anumitor caracteristici.

Cu cât o tipăritură va avea un conținut mai strict științific, cu atât va căuta să aibă un ton și înfățișare mai sobră. Nu așa însă cărțile care, cuprinzând poezii, istorisiri din viață, vor avea un caracter și înfățișare mai caldă, adresându-se mai mult inimii.

Forma exterioară, în care se prezintă cartea nu este însă determinată numai de conținutul ei, ci, pe lângă simțul estetic al autorului ei, ea mai este și o dovadă de priceperea și gustul muncitorului tipograf care a dat trup pipăibil și citibil gândurilor cuprinse în paginile respectivei cărți.

Lăsându-ne călăuziți de cele de mai sus, să purcedem la inventarierea „Calendarului Românului“.

Partea calendaristică — formată din: cronologie, regentul anului 1945, începutul anotimpurilor, fazele lunii, data eclipselor, genealogia Casei Domnitoare, adrese mai importante, tariful poștal, etc. — se întinde pe primele 44 de pagini.

Paginile 45-86 cuprind Șematismul Eparhiei noastre, un scurt istoric al Eparhiei, biografia episcopilor dela restaurare, numele deputaților Congresuali și ai Adunării Eparhiale, apoi parohiile grupate pe protopopiate.

„Partea literară“, bogată și variată, începe dela pag. 87.

Primul articol, „Trei ani de arhipăstorire“, scris parcă din iubirea inimii întregii Eparhii — cler și popor dreptcredincios — pe lângă un foarte reușit portret al P. S. nostru episcop Veniamin: „...înfațișare blândă și plăcută... glas voalat de duioșie și o privire de învăluitoare dragoste paternă“, ne redă, într-o formă concentrată, uriașa muncă depusă de Arhiepiscopul nostru în cursul primilor trei ani de arhipăstorire. Bilanțul bogatei activități se încheie cu o întru totul legitimă urare: „Întru mulți ani, Stăpâne!“

Cele trei poezii: „Impăcarea lumii“, „Se roagă o mamă“ și „Un școlar“, cuprind calde și atrăgătoare îndemnuri, scrise în frumoase rime de gingașul poet G(heorghe) B(ălteanu).

Un mănunchiu de îndemnuri actuale este „Catehismul vremurilor de azi pentru bunii Români“, semnat de Prof. Dr. Petru Rezuș.

Cele trei frumoase colinde: „Iisus prunc“, „Viflee-mul“ și „Orație la Crăciun“, sunt ca o introducere la înălțătoarele cuvinte ale Episcopului Nicolae Velimirovici: „Cuvinte pentru o mamă care n'a putut afla momentul fiului ei răpus în luptă“ — tradus de Păr. A. Uroș-Doloveanu. Apoi, o minunată pildă: „Iubirea de mamă“, încadrează un clișeu reprezentând „Moartea lui Iisus“.

„Vizitațiunile canonice“, semnate de Presb. Petru Toma, secretar eparhial, ne redau câteva momente din marile evenimente ale pogoririi iubitelui nostru Arhiepiscop în mijlocul turmei Sale. În cadrul articolului, sunt reproduse trei fotografii luate cu prilejul solemnităților dela Semenici, din 31, X, 1943.

Biograful marilor bisericieni bănățeni, dl Dr. Cornel Corneanu, în: „Protopopul Sebastian Olariu al Făgetului“, insistă asupra unei vieți de octogenar, înclinată întru totul Bisericii.

Apoi, din nou o poezie a lui G. B.: „Pentru strana Bisericii“, cuprinde, într-o formă desăvârșită, învățătură de o clasică frumusețe.

„Semicentenarul Memorandului“, ieșit de sub penaa Păr. Prof. Virgil Turcan, insistă asupra importanței acelei, act pentru Români.

Nemărginita dragoste de copii, ce-o dovedește în viața de toate zilele, Păr. Prot. Dr. Gheorghe Cotoșman, o evidențiază și în articolul „Copiii, nădejdea Neamului și a Bisericii“. Sunt pline de învățături, atât pentru părinți cât și pentru preoți, rândurile acestui prea frumos articol.

„Calendarul Muncitorului“, scris de Păr. cons. ref. eparhial Dr. Marcu Bănescu, dovedește dragostea adâncă față de muncitori, a celui ce și-a petrecut câțiva ani ai vieții în mijlocul lor. Pe lângă „Munca în America“, Păr. Bănescu mai semnează o minunată schiță a vieții grele de muncitor în „Stânjenarii“. Tot de Păr. Bănescu este și rezolvarea, în spiritul Sf. Scripturi, a uneia dintre cele mai arzătoare probleme muncitorești: „Durata muncii“.

După câteva pagini de „Fel de fel“, urmează o

scurtă biografie: „Folcloristul Gheorghe Cătană“, scrisă de Gheorghe Lică-Olt.

Apoi: viața veselă, ghicitori, sfaturi pentru sănătatea corpului, buruieni de leac, sfaturi folositoare, din medicina veterinară, cât timp poartă animalele de casă, semnele pentru prevestirea timpului, vorbe înțelepte.

„Din cronica anului 1944“ și „Preoți răposați“ sunt ultimele pagini ale „Părții literare“, căreia, ca încheiere, îi urmează „Consemnarea târgurilor din Banat și Ardeal“ pg. 185-192.

Potrivit în asamblu, „Calendarul Românului pe anul 1945“ conține toate elementele pentru a fi tot așa un folositor îndreptar de toate zilele — prin preciziunea părții calendaristice — ca și un bun prieten în lungile căsuri de iarnă ale săteanului dela țară — prin bogata parte literară. Practica orânduire a conținutului — copiată în majoritatea cazurilor de calendarele ardeleni și bănățene — îi ușurează mult consultarea, iar prin bogăția sfaturilor medicale, veterinare și agricole, „Calendarul Românului“ este indispensabil oricărui bun gospodar.

Îi revine întreg meritul Păr. Dr. Marcu Bănescu, pentru zelul și munca depusă cu alcătuirea și punerea sub tipar a Calendarului.

Iar muncitorilor tipografi — căroră desigur le-au vibrat sufletele în ritmul frumuseților ce le rânduiau sub tipar — deasemenea laudă pentru eleganța și bunul gust cu care au aranjat fiecare pagină în parte.

Atât conținutul cât și atrăgătoarea formă, fac ca cei 180 lei, prețul unui exemplar, să pară mic — gândindu-ne, mai cu seamă, că această sumă mică este prețul a... 5 ouă.

Pentru aceea: nici o casă fără „Calendarul Românului“!

L. D.

Informații

Ziua de 1 Decembrie a. c. a fost comemorată în orașul nostru printr'un Te-Deum, făcut în biserica catedrală, la orele 11 a. m.

A fost prezent Prea Sf. Sa Păr. Episcop Veniamin și autoritățile civile și militare.

Insemnătatea zilei în trecut și în prezent a tălmăcit-o frumos Prea On. Păr. Protopop al locului, Isaia Suru.

Prin freamătul materializat al vremii, plutesc încă inimi credincioase spiritului, sacrificând materie pentru suflet.

Amintim fapta creștinilor Luca Panduru episcop și primar și soția sa Nasta, născ. Zăvoianu, Nr. 45 din mica comună Putna, cari au cumpărat pe seama sf. noastre biserici din Prigor, Jud. Caraș, pustiită de războiul acestui an, un rând de odăjdii, în valoare de 76.000 Lei.

Dumnezeu să le răsplătească, iar noi mulțumindu-le, îi aducem pildă prigorenilor.

Din rândul funcționarilor conștiincioși ai orașului nostru săptămâna trecută a plecat în veșnicie credinciosul Tiberiu Meda, dela Percepția din loc, lăsând în lupta cu greutatea prezentei vieți, o soție nemângăiată.

Dumnezeu să-l ierte!

† **Paraschiva Capotescu**, născ. Damian, soția tânărului nostru diacon, a încetat din viață în ziua de 22 Noembrie a. c. după lungi și neînchipuit de grele suferințe.

Părăsește această lume, abea la 21 ani, după ce acum un an și jumătate și-a luat cu succes diploma de învățătoare în Blaj, lăsând în urma ei un soț tânăr îndurerat.

Rămășițele pământești ale decedatei, au fost depuse spre veșnică odihnă, în cimitirul ortodox din Gura Râului, jud. Sibiu.

Dumnezeu să o ierte și s'o odihnească în pace!

Conform dispozițiilor Dlui Ministru al Afacerilor Interne, hărțile românești, cari cuprind Basarabia și Bucovina de Nord, drept provincii românești, să fie scoase din locurile administrațiilor publice.

Onor. Oficii Parohiale sunt rugate ca pentru comenzile de lumini să trimită anticipativ costul lor, căci numai astfel vom putea executa comenzile. Kilogramul de lumini costă 2000 Lei.

Noul guvern. În urma demisiei guvernului de sub președinția Dlui general C. Sănătescu s'a format un nou guvern sub președinția Dlui general de corp de armată adj. N. Rădescu, șeful marelui Stat Major, al Armatei, care a depus jurământul în fața M. Sale Regelui. Din noul guvern fac parte aproape toți miniștrii din fostul guvern, afară de Ministrul de Interne, care este girat de Dl Președinte al Consiliului de Miniștri.

Sfințirea biserici catedrale renovate din Logoj, se va face de P. Sf. Sa Episcopul nostru Veniamin Luni, 25 Dec. a. c. ziua primă de Crăciun a. c. ora 9. a. m.

P. Sf. Sa va servi Sf. Liturgie în biserica catedrală din Caransebeș, Marți, 26 Decembrie a. c., a doua zi de Crăciun.

Tipăriturile pentru socoți sunt încă sub tipar și în câteva zile se pot procura,

Salarele pe Septembrie, Octombrie și Noembrie a. c. încă nu au sosit, dar se așteaptă venirea lor înainte de sărbători.